Jedną z najmłodszych instytucji archiwalnych na Słowacji jest z całą pewnością Archiwum Instytutu Teatralnego, które powołano dożycia 27 września 2002 r. decyzją Departamentu Archiwów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Geneza tego archiwum sięga jednak początki lat 50-tych XX w., gdy systematyczne gromadzenie dokumentacji dotyczącej historii teatru na Słowacji rozpoczęło dziejesz Słowackie Muzeum Narodowe w Bratysławie.

Archiwum Instytutu Teatralnego gromadzi, opracowuje naukowo i udostępnia dokumenty archiwalne wytworzone przez teatry i związane z kulturą życia teatralnego na Słowacji. Jego zbiory składają się z dokumentów pisanych i wizualnych, posiadających ogromną wartość historyczną i kulturową, obejmujące początki i historię kultury teatralnej na Słowacji. Latem 2011 r. zbiory te doczekały się specjalistycznej publikacji, którą jest opracowanie autorstwa Rudolfa Hudeca, pt. „Krótki przewodnik po archiwach Instytutu Teatralnego Bratysławie" (oryg.: Krátky sprievodca Archívom Divadelného ústavu), wydany przez „Divadelný ústav v Bratislave" w skromnym nakładzie 400 egzemplarzy (ISBN 978-80-89369-29-4). Książka liczy sobie 120 stron.

Książkę otwiera krótki wstęp, omawiający historię Instytutu Teatralnego, którego podstawowym zadaniem jest prowadzenie kompleksowych badań kultury teatralnej na Słowacji od momentu powstania tu pierwszej sceny zawodowej w 1920 r., jak również zbieranie, opracowywanie i przechowywania dokumentacji z tym związanej. Następnie przedstawiono dzieje samego archiwum, utworzonego w 2002 r. jako odrębny dział w ramach Instytutu. Autor omawia jego obsadę kadrową i proces gromadzenia oraz opracowywania zasobu archiwalnego. Podstawową część publikacji zajmuje spis zespołów i zbiorów archiwalnych, przechowywanych w archiwum teatralnym. Każdy z zapisów posiada stałą strukturę: nazwa zespołu lub kolekcji, daty skrajne, objętość w mb, dane na temat dziejów danej instytucji (lub życiorys osoby), informacje o dziejach zbiorów i sposobie ich opracowania, krótki opis zawartości oraz informacja o wykorzystaniu materiałów w badaniach naukowych. Największa część zbiorów obejmuje spuścizny aktorów, reżyserów, śpiewaków operowych, nauczycieli teatralnych, lalkarzy, tancerzy baletowych i choreografów, twórców librett, dyrygentów, tłumaczy i dramaturgów, historyków teatru, krytyków, teatrologów. Pozostałe materiały dotyczą działalności teatrów i muzeów. Inną dużą część zbiorów stanowią materiały związanych z teatrem urzędów centralnych, wydawnictw i redakcji czasopism, instytucji kulturalnych i różnych organizacji. Zasób archiwum uzupełniają zdjęcia, negatywy, slajdy, plakaty i ulotki, czasopisma, materiały teatrów amatorskich, czy też wspaniała kolekcja tzw. „kopert inscenizacyjnych", licząca prawie 11.500 jednostek aktowych.

Przewodnik ten przynosi więc wszystkie podstawowe informacje na temat zespołów i zbiorów archiwalnych, i jest nie tylko dokumentacją zgromadzonych materiałów, co przede wszystkim doskonałą pomocą i narzędziem badawczym dla wszystkich miłośników teatru na Słowacji.

Więcej: Divadelný ústav

oprac. Ivo Łaborewicz

AP O/Jelenia Góra